

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี*

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE
CHONBURI PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

ปนัดดา เจริญรุ่งวนิช¹, สุมิตรา ยาประดิษฐ์² และ ทนันเดช ยงค์กมล³

Panadda Charoenrungrwanich¹, Sumitra Yaprudit² and Thanundetch Yongkamol³

¹⁻³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

สถาบันสารสนเทศเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

¹⁻³Master of Education Program Faculty of Education and Liberal Arts,

Sarasas Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

Corresponding Author's Email: ch.panadda24@gmail.com

วันที่รับบทความ : 11 เมษายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 25 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 27 เมษายน 2569

Received 11 April 2026; Revised 25 April 2026; Accepted 27 April 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (2) ศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ (3) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่ม

Citation:

* ปนัดดา เจริญรุ่งวนิช, สุมิตรา ยาประดิษฐ์ และ ทนันเดช ยงค์กมล. (2569). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 1457-1476.

Nattapol Ounphak and Thanyathip Khruhayothin. Influential Marketing Factors On Purchase Decision Of Fast Fashion Products Through Influencer Live Streaming On Facebook In Thailand.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 1457-1476.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 361 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 133.040, p < .001$) โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .807 และค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) เท่ากับ .652 แสดงว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 65.20 โดยด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4) มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน (X_2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_3) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ (X_5) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายทางวิชาการ (X_1) ตามลำดับ สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้
$$\hat{Y}_{\text{tot}} = .277 (X_4) + .212 (X_2) + .223 (X_3) + .209 (X_5) + .174 (X_1)$$

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู ระบบนิเทศแบบกัลยาณมิตร และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: (1) examine the level of academic leadership of school administrators; (2) investigate the level of internal quality assurance implementation in educational institutions; and (3) examine the academic leadership of school administrators affecting internal quality assurance in schools

under the Chonburi Provincial Education Office. A mixed-method research design was employed. The sample consisted of 361 administrators and teachers from private schools in Chonburi Province, determined using Krejcie and Morgan's table and selected through proportional stratified random sampling with a simple random sampling technique. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.97. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that: (1) the overall level of academic leadership of school administrators was high; (2) the overall level of internal quality assurance implementation was high; and (3) the five dimensions of academic leadership jointly predicted internal quality assurance implementation at a statistically significant level of .001 ($F = 133.040$, $p < .001$). The multiple correlation coefficient (R) was .807, and the coefficient of determination (R^2) was .652, indicating that 65.20% of the variance in internal quality assurance implementation could be explained. Teacher and personnel professional development (X_4) had the highest influence, followed by instructional supervision and evaluation (X_2), curriculum and instruction management (X_3), academic climate creation (X_5), and academic vision and goal setting (X_1), respectively. The predictive equation in standardized score form can be expressed as follows:

$$\hat{Z}_{Y_{tot}} = .277(X_4) + .212(X_2) + .223(X_3) + .209(X_5) + .174(X_1)$$

Policy recommendations emphasize strengthening academic leadership, particularly in teacher development, collegial supervision, and the use of empirical data to enhance the effectiveness of internal quality assurance and promote sustainable student development.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Internal Quality Assurance in Educational Institutions

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถือเป็นทุนทางปัญญาที่สำคัญของประเทศ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงมิได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมการเสริมสร้างทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 โดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และคุณภาพทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษามาตรฐานการศึกษาและเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดกรอบและมาตรฐานที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม รายงานการติดตามคุณภาพการศึกษายังคงสะท้อนข้อจำกัดบางประการ เช่น ความซับซ้อนของตัวบ่งชี้ ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน และแนวโน้มการประเมินที่เน้นเอกสารมากกว่าสภาพจริง จึงมีความพยายามปรับปรุงระบบประเมินให้มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่แท้จริง ลดภาระงานเอกสาร และยกระดับมาตรฐานของผู้ประเมินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะบทบาทด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู และประสิทธิผลขององค์กร ภาวะผู้นำทางวิชาการดังกล่าว ครอบคลุมการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงวิชาการ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ตลอดจนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นักวิชาการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพสามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม (Chell, 2001; เจษฎา ถังเงิน, 2560) อย่างไรก็ตาม หลักฐานเชิงประจักษ์ยังพบว่าผู้บริหารบางส่วนให้

ความสำคัญกับการกิจด้านธุรการและงบประมาณมากกว่างานวิชาการ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (จรูญกลิน มาตาชาติ, 2562)

ในบริบทของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีบทบาทในการกำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด พบว่ายังมีสถานศึกษาบางแห่งประสบปัญหาความล่าช้าและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2568) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการวางแผนและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพและคุณภาพการศึกษาโดยรวม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและบทบาทต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยเน้นการกำกับ ติดตาม และประเมินการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ทั้งนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนางานวิชาการด้านหลักสูตร การนิเทศการสอน และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนว่าคุณภาพการศึกษาอยู่ที่ศักยภาพบุคลากรเป็นหลัก และต้องอาศัยการบริหารอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับใด

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ครู ผู้เรียน และหลักสูตร ซึ่งต้องดำเนินไปอย่างมีสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา McEwan (2003) ขณะที่ สุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทาง สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรร่วมกันพัฒนางานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ข้าวทิพย์ ทีสุกะ (2564) ที่เน้นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการครอบคลุมการกำหนดวิสัยทัศน์ การบริหารหลักสูตร การนิเทศการสอน และการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งล้วนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่วนองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกันในหลายมิติ โดย อรรถพล ประเสริฐสังข์ (2566) อธิบายว่าองค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากร การบริหารหลักสูตรและการสอน และการนิเทศการศึกษา ซึ่งสะท้อนบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนรู้ทั้งระบบ ขณะที่ สุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) เน้นองค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การนิเทศติดตามและประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพครู และการบริหารหลักสูตรและการสอนอย่างเป็นระบบ ส่วน Hallinger and Murphy (1985) เสนอองค์ประกอบที่ครอบคลุมการกำหนดและสื่อสารเป้าหมาย การนิเทศและประเมินผลการสอน การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสากล

สรุป องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการมุ่งเน้นการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากร การนิเทศติดตามและ

ประเมินผล ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ได้กำหนดแนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง ดังนั้นเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษามีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์กฎกระทรวงฯ และกำหนดเป็นแนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาไว้ 7 ตอน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และ 7) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561).

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานบริหารวิชาการและงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2568 จำนวน 5,403 คน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี (2568) กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน รวม 93 โรงเรียน ต่อจากนั้นใช้วิธีสุ่ม

แบบแบ่งชั้น จำแนกตามขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วนรวมทั้งหมด 361 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 ข้อ ตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรีจำนวน 43 ข้อ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผ่านการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงก์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จากนั้น นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ภายหลังได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยประสานงานกับบัณฑิตศึกษาเพื่อจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google form ถึงผู้บริหารและครู ที่เกี่ยวข้อง

3.3 ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถามอย่างต่อเนื่องจนได้รับข้อมูลครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด รวมทั้งสิ้น 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และดำเนินการวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรีมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย พันธกิจของโรงเรียน	4.49	0.23	มาก	1
2. ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน	4.44	0.23	มาก	5
3. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.47	0.26	มาก	3
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร	4.46	0.27	มาก	4
5. ด้านการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการเรียนรู้	4.48	0.23	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.47	0.17	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.17) สะท้อนถึงการดำเนินบทบาทด้านวิชาการที่มีความเข้มแข็งในภาพรวม เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบ พบว่าทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูง โดยด้านการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และพันธกิจของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการสร้างบรรยากาศและ

การส่งเสริมการเรียนรู้ ขณะที่ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา	4.49	0.23	มาก	3
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.47	0.28	มาก	4
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.49	0.22	มาก	2
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.46	0.24	มาก	5
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.45	0.25	มาก	6
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.50	0.22	มาก	1
7. ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.45	0.31	มาก	7
เฉลี่ยรวม	4.47	0.17	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี อยู่ในในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.17) สะท้อนถึงการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าทุกด้านมีระดับการดำเนินงานในระดับมาก โดยด้านการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ ขณะที่ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบอื่น

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig
Regression	6.724	5	1.345	133.040	.000 ^b
Residual	3.588	355	.010		
Total	10.312	360			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมโดยมีค่า F เท่ากับ 133.040 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ที่ .05 แสดงว่าตัวแปรด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ตัว สามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้านเพื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

ตัวแปร	Tolerance	VIF
ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X ₄)	.568	1.762
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X ₃)	.675	1.482
ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (X ₂)	.707	1.414
ด้านการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการเรียนรู้ (X ₅)	.727	1.762
การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย พันธกิจของโรงเรียน (X ₁)	.700	1.428

จากตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยสถิติ Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance มากกว่า 0.10 และค่า VIF ต่ำกว่า 10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าไม่ปรากฏปัญหาภาวะพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) ระหว่างตัวแปร ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความเป็นอิสระต่อกันในระดับที่เหมาะสม และเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่งผลให้แบบจำลองที่ได้มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์สมการพยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของโมเดลภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.669 ^a	.448	.447	.12590	
2	.732 ^b	.536	.553	.11561	
3	.770 ^c	.593	.589	.10844	
4	.794 ^d	.631	.627	.10342	
5	.807 ^e	.652	.647	.10054	2.050

Predictors

Model 1 : ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4)

Model 2 : Model 1, ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (X_2)

Model 3 : Model 2, ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_3)

Model 4 : Model 3, ด้านการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการเรียนรู้ (X_5)

Model 5 : Model 4, ด้านการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย พันธกิจของโรงเรียน (X_1)

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวม

ตัวแปรพยากรณ์ตามลำดับ การเข้าสมการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	$\hat{\beta}$	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	1.092	.138		7.925***	.000
ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4)	.175	.026	.277	6.654***	.000
ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (X_2)	.157	0.28	.212	5.705***	.000
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_3)	.145	0.28	.223	5.853***	.000
ด้านการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการเรียนรู้ (X_5)	.152	0.27	.209	5.702***	.000
การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย พันธกิจของโรงเรียน (X_1)	.128	0.28	.174	4.656***	.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .807 และค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) เท่ากับ .652 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 65.20 ดังสมการเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปรในสมการถดถอย พบว่า ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน และด้านการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และพันธกิจของสถานศึกษา มีอิทธิพลต่ำที่สุด

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.092 + .175 (X_4) + .157 (X_2) + .145 (X_3) + .152 (X_5) + .128 (X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_{\text{tot}}} = .277 (X_4) + .212 (X_2) + .223 (X_3) + .209 (X_5) + .174 (X_1)$$

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญทางด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องการทิศทางที่ชัดเจน มุ่งเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนโยบายการศึกษา ที่เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมุ่งเน้นการบริหารงานเพื่อให้ครูและบุคลากรเดินไปสู่ทิศทางเดียวกัน ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศและการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งยังส่งผลให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการบริหารหลักสูตรและการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการกำกับดูแลและการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพ อย่างไรก็ตาม การจะขับเคลื่อนหลักสูตรให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยศักยภาพของคนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงมุ่งเน้นด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและกระบวนการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอนเพื่อติดตามผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่ครูอย่างสม่ำเสมอในลักษณะกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกัน ข้าวทิพย์ ทีสุกะ (2564) รายงานว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 อยู่ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ ปิยพร บุญใบ (2563) ยังชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ผลการวิจัยประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความตระหนักและความเข้าใจของสถานศึกษาในการนำระบบประกันคุณภาพมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการจัดทำรายงานการประเมิน

ตนเอง (SAR) ซึ่งแสดงถึงความพร้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารผลการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การดำเนินงานในองค์ประกอบอื่น เช่น การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และการนำไปสู่การปฏิบัติ ล้วนถูกขับเคลื่อนผ่านวงจรคุณภาพ (PDCA) อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานของสถานศึกษามีความต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากการบูรณาการระบบประกันคุณภาพเข้ากับภารกิจประจำของสถานศึกษา มิได้จำกัดอยู่เพียงการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกเท่านั้น ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย สุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ขณะเดียวกัน นิศารัตน์ ทาพันธ์ (2566) รายงานว่าการมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมีประสิทธิภาพในระดับสูง อีกทั้ง ข้าวทิพย์ ที่สุกะ (2564) ยังชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีความเชื่อมโยงกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้จากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนงานวิชาการขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการมักมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร รวมถึงการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย พันธกิจของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) และ McEwan (2003) ที่ระบุว่า การกำหนดพันธกิจเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะเป้าหมายที่ชัดเจนจะเป็นเข็มทิศในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และนโยบายการศึกษาชาติ เมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อเนื่องใน ด้านการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เป้าหมายเหล่านั้นบรรลุผลภายใต้สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุน โดยมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำงานเชิงวิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของ Seyfarth (1999) ที่ชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศทางวิชาการใน

โรงเรียนเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่ช่วยลดอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งบรรยากาศที่ดีนี้เองจะเป็นพื้นฐานสำคัญให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการใน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ ตามแนวคิดของ O'Donnel and White (2005) ผ่านการกำกับดูแลการใช้หลักสูตร และการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ อย่างไรก็ตาม การจะขับเคลื่อนหลักสูตรให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงมุ่งเน้น ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่าด้านนี้เป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญที่สุดต่อการประกันคุณภาพภายใน สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารไม่ได้มองการประกันคุณภาพเป็นเพียงเรื่องของเอกสาร แต่เน้นการพัฒนาที่ตัวบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman (2007) ที่ให้ความสำคัญกับการนิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระบวนการที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยเป็นฐานในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McNiff and Whitehead (2002) ที่ระบุว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุระคำ (2562) ที่พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จของระบบประกันคุณภาพภายใน รวมถึงผลงานวิจัยของ อรรถพล ประเสริฐสังข์ (2566) และ สุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) ที่ศึกษาในบริบทการบริหารการศึกษายุคปัจจุบัน ซึ่งต่างยืนยันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการที่มุ่งเน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการส่งเสริมสมรรถนะครูอย่างรอบด้าน คือ กลไกสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความเข้มแข็ง เป็นระบบ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและนโยบายการศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การบริหารหลักสูตร และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ขณะเดียวกันสถานศึกษามีการบูรณาการ

ระบบประกันคุณภาพเข้ากับการบริหารงาน โดยดำเนินงานตามวงจร PDCA และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาวิชาชีพครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน** 1.1 ควรพัฒนาระบบนิเทศการสอนให้เป็น “การนิเทศเชิงพัฒนา” โดยเน้นการให้คำปรึกษา สะท้อนผล และวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ภายใต้วงจร PDCA และเชื่อมโยงกับ PLC เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ 1.2 ควรนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้พัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ PDCA และเชื่อมโยง SAR กับแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 1.3 ควรกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และพันธกิจให้ชัดเจน สอดคล้องมาตรฐานการศึกษา พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน **2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านการบริหารและบริบทสถานศึกษา 2.2 ควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติม เช่น ภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์กร และ PLC เพื่ออธิบายระบบประกันคุณภาพให้ครอบคลุมมากขึ้น 2.3 ควรพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาจริง เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ข้าวทิพย์ ทีสุกะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- จรูญกลั่น มาตาชาติ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เจษฎา ถังเงิน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการทำงานของโรงเรียนในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิศารัตน์ ทาพันธ์. (2566). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2567). *ติดตามการจัดทำและจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566 ผ่านระบบสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (E-SAR) ครั้งที่ 2*. เรียกใช้เมื่อ 14 กรกฎาคม 2567 <https://opec.go.th/news/detail/1656>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุทธิศักดิ์ โคกคาน. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- Chell, J. (2001). *Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership: A Summary of Master's Project*. New York: McGraw - Hill.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers, 202-204.
- Glickman, D. (2007). *Supervision and instructional Leadership: A developmental approach*. (7th ed.). Boston: Pearson international ed.
- Hallinger. & Murphy. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principal. *The Elementary School Journal*. 86(2) : 221-224.
- Krejcie, V. & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 4(2), 608-610.
- McEwan, E. K. (2003). *Seven steps to effective Instructional leadership*. (3rd ed.). California: Corwin Press.
- McNiff & Whitehead. (2002). *Action Research: Principals and Practice*. London: Routledge.
- O'Donnel, R. J. & White, G. P. (2005). *Within the Accountability era : Principals' Instructional Leadership Behaviors and Student Achievement*. National Association of Secondary School Principals. NASSP Bulletin December.

Seyfarth. (1999). *The principal: New leadership for new challenges*. NJ: Prentice-Hall. <http://www.kappanmagazine.org/content/82/8/598.abstract>.